A BIZOTTSÁG (EU) 2020/1048 VÉGREHAJTÁSI HATÁROZATA

(2020. július 15.)

a kulturális örökség védelme érdekében *in situ* előállított nitrogénből álló biocid termékek engedélyezésének Ausztria számára való lehetővé tételéről

(az értesítés a C(2020) 4724. számú dokumentummal történt)

(Csak a német nyelvű szöveg hiteles)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a biocid termékek forgalmazásáról és felhasználásáról szóló, 2012. május 22-i 528/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 55. cikke (3) bekezdésére,

a biocid termékekkel foglalkozó állandó bizottsággal való konzultációt követően,

mivel:

(1) Az 528/2012/EU rendelet I. melléklete olyan hatóanyagokat tartalmaz, amelyek kedvezőbb környezeti, humán- vagy állategészségügyi profillal rendelkeznek. Az e hatóanyagokat tartalmazó termékek ezért egyszerűsített eljárás keretében engedélyezhetők. A nitrogén azzal a korlátozással szerepel az 528/2012/EU rendelet I. mellékletében, hogy korlátozott mennyiségben, felhasználásra kész tartályokban kell felhasználni.

(2) A Bizottság az 528/2012/EU rendelet 86. cikke alapján jóváhagyta a nitrogénnek a 18. terméktípusba (rovarölő szerek) tartozó biocid termékekben hatóanyagként való felhasználását. ([2]) A jóváhagyott formában nitrogént tartalmazó biocid termékek több tagállamban, köztük Ausztriában is engedélyezettek, és gázpalackokban kaphatók ([3]).

(3) A nitrogén *in situ* a környezeti levegőből is előállítható. Az *in situ* előállított nitrogén felhasználása jelenleg nem engedélyezett az Unióban, és nem szerepel sem az 528/2012/EU rendelet I. mellékletébe foglalt jegyzékben, sem pedig az 1062/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet ([4]) II. mellékletében, a biocid termékekben található létező hatóanyagok felülvizsgálati programjában szereplő hatóanyagok jegyzékében.

(4) Az 528/2012/EU rendelet 55. cikkének (3) bekezdésével összhangban Ausztria 2019. június 26-án kérelmet nyújtott be a Bizottsághoz az említett rendelet 19. cikke (1) bekezdésének a) pontjától való eltérés iránt, amelyben azt kérte, hogy a kulturális örökség védelme érdekében tegyék lehetővé számára a környezeti levegőből *in situ* előállított nitrogént tartalmazó biocid termékek engedélyezését (a továbbiakban: kérelem). Ausztria 2019. szeptember 3-i levelében további tájékoztatást nyújtott az *in situ* előállított nitrogén múzeumok általi felhasználásáról és a megfelelő alternatívák hiányáról.

(5) A rovaroktól a mikroorganizmusokig a károsító szervezetek széles köre károsíthatja a kulturális örökséget. E szervezetek jelenléte nemcsak maguknak a kulturális javaknak a pusztulásához vezethet, hanem azzal a veszéllyel is jár, hogy az említett károsító szervezetek a közelben lévő más tárgyakra is átterjednek. Megfelelő kezelés nélkül a tárgyak helyrehozhatatlanul károsodhatnak, ami súlyosan veszélyezteti a kulturális örökséget.

(6) Az *in situ* előállított nitrogént arra használják, hogy a kulturális örökség részét képező tárgyakon található károsító szervezetek elleni védekezésre szolgáló állandó vagy ideiglenes zárt kezelősátrakban vagy -kamrákban nagyon alacsony oxigénkoncentrációjú ellenőrzött légkört (anoxia) hozzanak létre. A nitrogént kiválasztják a környezeti levegőből, és beszivattyúzzák a kezelősátorba vagy -kamrába, ahol a légkör nitrogéntartalmát megközelítőleg 99 %-ra emelik, következésképpen az oxigén szinte teljesen elfogy. A kezelési területre szivattyúzott nitrogén nedvességtartalmát a kezelendő tárgynak megfelelő igények szerint határozzák meg. A kezelősátorban vagy -kamrában létrehozott feltételek között a károsító szervezetek nem tudnak életben maradni.

([1]) HL L 167., 2012.6.27., 1. o.

([2]) A Bizottság 2009/89/EK irányelve (2009. július 30.) a 98/8/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv I. mellékletének a nitrogén hatóanyagként való felvétele céljából történő módosításáról (HL L 199., 2009.7.31., 19. o.).

([3]) Az engedélyezett termékek listája a következő címen érhető el: https://echa.europa.eu/hu/information-on-chemicals/biocidal-products.

([4]) A Bizottság 1062/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. augusztus 4.) a biocid termékekben található valamennyi létező hatóanyag szisztematikus vizsgálatára irányuló, az 528/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben említett munkaprogramról (HL L 294., 2014.10.10., 1. o.).

(7) Az Ausztria által benyújtott információk alapján úgy tűnik, hogy az *in situ* előállított nitrogén használata az egyetlen olyan hatékony technika a károsító szervezetek elleni védekezésre, amely a múzeumi gyűjteményekben és kiállításokon, valamint a kulturális örökség részét képező helyszíneken jelen lévő összes anyagtípus és anyagkombináció esetében ezek károsítása nélkül felhasználható, és a kulturális örökség részét képező tárgyakat érintő valamennyi ismert károsító szervezet ellen, e szervezetek fejlődésének valamennyi szakaszában hatékony.

(8) Az EN 16790:2016 számú, „A kulturális örökség megőrzése. Integrált kártevő-mentesítés (IPM) a kulturális örökség védelme érdekében" című szabvány jegyzékében szerepel az anoxia, illetve a módosított vagy ellenőrzött légkör módszere, és e szabvány a nitrogént úgy írja le, mint amely a leginkább használatos az anoxia létrehozására.

(9) A károsító szervezetek elleni védekezésre más technikák is rendelkezésre állnak, mint például az alacsony hőmérsékletű kezelés, a hőkezelés, az ellenőrzött páratartalom melletti meleglevegő-kezelés. Emellett más biocid hatóanyagok is használhatók. Ausztria szerint azonban e technikák mindegyike korlátozottan alkalmazható, mivel bizonyos anyagok károsodhatnak a velük való kezelés során, és ezért egyiket sem lehet kizárólagosan használni az összes anyagtípus és anyagkombináció kezelésére.

(10) Az Ausztria által benyújtott információk szerint a termikus eljárások, azaz a fagyasztás vagy a hőkezelés számos tárgytípus, többek között festmények, viasz-, olaj- vagy fehérje kötőanyagot tartalmazó polikróm tárgyak, ragasztott tárgyak, bőr- vagy pergamentárgyak, fotóanyagok, új kezeletlen fatárgyak, újonnan restaurált tárgyak, feszültség alatt lévő tárgyak esetében nem alkalmazhatók. Ezenfelül a különböző anyagok eltérő hővezető képessége és hőtágulása miatt a többféle anyagból készült törékeny tárgyakat károsíthatja a hőtágulás okozta mechanikai feszültség.

(11) A kérelem bizonyítja, hogy az Ausztriában forgalomban lévő más hatóanyagokat tartalmazó biocid termékek használata vegyi úton megváltoztathatja a tárgyakat, és az anyagok érzékenységétől függően károsíthatja azokat.

(12) Ugyanakkor a kulturális örökség védelmét szolgáló integrált kártevő-mentesítés keretében a múzeumok fel kívánnak hagyni a veszélyesebb hatóanyagok használatával.

(13) A kérelemben szereplő információk szerint a gázpalackokba töltött nitrogén használata nem megfelelő alternatíva a múzeumok és kulturális örökségi helyszínek számára, mivel gyakorlati hátrányokkal jár. A gázpalackokba töltött korlátozott mennyiségek miatt gyakori szállítási műveletekre és külön raktárra van szükség. A kérelemben szereplő információk szerint ráadásul egyes történelmi múzeumi épületekben annyi gázpalackra lenne szükség, hogy az meghaladná a födémek terhelhetőségét.

(14) Annak előírása a múzeumok és a kulturális örökség részét képező helyszínek számára, hogy többféle eljárást használjanak a károsító szervezetek elleni védekezésre – amelyek mindegyike csak meghatározott anyagok és tárgyak esetében alkalmazható –, ahelyett hogy egy máris használatos, és az összes anyag esetében megfelelő eljárást alkalmaznának, további költségekkel járna a múzeumok és a kulturális örökség részét képező helyszínek számára, és még körülményesebbé tenné e felhasználók számára annak a célnak az elérését, hogy az integrált kártevő-mentesítés keretében felhagyjanak a veszélyesebb hatóanyagok használatával.

(15) 2019-ben a biocid termékekért felelős illetékes hatóságok bizottsági szakértői csoportjának több ülésén ([5]) is eszmecsere folyt az *in situ* előállított nitrogénre vonatkozóan az 528/2012/EU rendelet 55. cikkének (3) bekezdése szerinti lehetséges eltéréssel kapcsolatban.

(16) Emellett a Bizottság felkérésére az Európai Vegyianyag-ügynökség nyilvános konzultációt folytatott a kérelemről, lehetővé téve valamennyi érdekelt fél számára, hogy kifejtse véleményét. A beérkezett 1487 észrevétel túlnyomó többsége támogatta az eltérést. Számos válaszadó kitért a rendelkezésre álló alternatív technikák hátrányaira: a hőkezelés károsíthat bizonyos anyagokat; más hatóanyagok használata olyan mérgező maradékanyagokat hagy a műtárgyakon, amelyek azután fokozatosan felszabadulva kijutnak a környezetbe; a gázpalackokba töltött nitrogén használata nem teszi lehetővé a relatív páratartalom szabályozását a kezelt területen, amire pedig szükség van bizonyos anyagok kezelése esetén.

(17) A múzeumokat és kulturális örökségi helyszíneket képviselő két nemzetközi intézmény – a Múzeumok Nemzetközi Tanácsa, valamint a Műemlékek és Műemlékhelyszínek Nemzetközi Tanácsa – kifejezte azt a szándékát, hogy kérelmet kíván benyújtani az *in situ* előállított nitrogénnek az 528/2012/EU rendelet I. mellékletbe való felvételére vonatkozóan, ami lehetővé tenné a tagállamoknak számára, hogy az említett rendelet 55. cikkének (3) bekezdése szerinti eltérés nélkül engedélyezzék az *in situ* előállított nitrogénből álló termékeket. Ugyanakkor egy ilyen kérelem értékelésének elvégzése, a hatóanyagnak az I. mellékletbe való felvétele, és a termékengedély megszerzése időbe telik.

([5]) Az 528/2012/EU rendelet végrehajtásáért felelős tagállami illetékes hatóságok képviselőiből álló bizottsági szakértői csoport 2019. májusi 83., 2019. júliusi 84., 2019. szeptemberi 85. és 2019. novemberi 86. ülésén. Az ülések jegyzőkönyve elérhető a következő címen: https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0

(18) Ausztria kérelméből és az e tagállam által benyújtott további információkból az derül ki, hogy Ausztriában jelenleg nem állnak rendelkezésre megfelelő alternatívák, mivel a jelenleg rendelkezésre álló alternatív technikák mindegyike hátrányos, ugyanis vagy alkalmatlan az összes anyag kezelésére, vagy gyakorlati hátrányokkal jár.

(19) Mindezen érvek alapján helyénvaló azt a következtetést levonni, hogy az *in situ* előállított nitrogén Ausztriában elengedhetetlen a kulturális örökség védelméhez, és nem állnak rendelkezésre megfelelő alternatívák. Ausztria számára tehát lehetővé kell tenni, hogy a kulturális örökség védelme érdekében engedélyezhesse az *in situ* előállított nitrogént tartalmazó biocid termékek forgalomba hozatalát és felhasználását.

(20) Az *in situ* előállított nitrogénnek az 528/2012/EU rendelet I. mellékletébe történő lehetséges felvétele, valamint azt követően az *in situ* előállított nitrogénből álló termékeknek a tagállamok általi engedélyezése időbe telik. Ezért helyénvaló eltérést engedélyezni egy olyan időtartamra, amely lehetővé teszi az alapul szolgáló eljárások befejezését,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Ausztria a kulturális örökség védelme érdekében 2024. december 31-ig engedélyezheti az *in situ* előállított nitrogént tartalmazó biocid termékek forgalomba hozatalát és felhasználását.

2. cikk

E határozat címzettje Ausztria.

Kelt Brüsszelben, 2020. július 15-én.

a Bizottság részéről
Sztella KIRIAKÍDISZ
a Bizottság tagja